

Collegebericht

Collegevergadering: 25-07-2023

Zaaknummer : 1199436
Team : Domein Dienstverlening, Handhaving en Toezicht Heemstede
Portefeuillehouder : A.C. Nienhuis
Openbaarheid : Actief openbaar

Onderwerp

Collegebericht: Evaluatie Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen 2023 en vooruitblik op de aankomende Tweede Kamerverkiezingen

Aanleiding

Op 15 maart jl. hebben de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen plaatsgevonden. Deze verkiezingen zijn zowel gemeentelijk als door het ministerie van BZK geëvalueerd, omdat in heel Nederland knelpunten werden ervaren. De verbeterpunten die voortkomen uit de evaluatie worden direct ten uitvoer gebracht bij de aankomende Tweede Kamerverkiezingen op 22 november 2023.

Evaluatie

Algemeen

Opvallend voor deze verkiezingen was de hoge opkomst. Dit was een beeld door heel het land en specifiek voor Heemstede was de opkomst voor Provinciale Staten (PS) in 2023 69,4% ten opzichte van 58,8 procent in 2019. Voor de Waterschappen (WS) betrof het opkomstpercentage in 2023 65,7% ten opzichte 64,2% in 2019. Een feest voor de democratie, maar het veroorzaakte wel uitdagingen zoals de noodzaak tot het (her)verdelen van onze stembiljetten en stembussen.

Ook heeft het grote formaat van de stembiljetten, die veel tijd kostten om in en uit te vouwen, en het feit dat sprake was van dubbele verkiezingen er samen met die hoge opkomst voor gezorgd dat onze inwoners langer moesten wachten dan gebruikelijk.

Locaties

In het voorbereidingstraject op de verkiezingen is op basis van de eerdere ervaring een inschatting gemaakt over het aantal en de geschiktheid van de locaties en zijn 15 locaties aangewezen tegenover 20 locaties in 2022. Niet alle locaties zijn even geschikt gebleken. Kijkend naar de oppervlakte waren sommige te klein om goed te kunnen functioneren als tellocatie, maar ook ongunstig in de verdeling over onze gemeente. Wij hebben gemerkt dat er locaties waren die erg druk waren en er tegelijkertijd locaties waren die nagenoeg leeg waren. Als laatste evaluatiepunt is bij de locaties een dieselaggregaat ingezet waarover de nodige meldingen zijn ontvangen.

Stemmen tellen

In veel gemeenten duurde het tellen van de stemmen langer dan gebruikelijk en werd het als zwaar(der) ervaren. De hierboven genoemde punten, hoge opkomst, dubbele verkiezingen, grote en moeilijk hanteerbare stembiljetten, minder stembureaus hebben in bepaalde mate een aandeel in gehad. Hierdoor heeft vermoeidheid vermoedelijk ook een rol gespeeld, ondanks de inzet van vele extra vrijwilligers. Velen hebben zich de hele dag tot ver in de nacht intensief ingezet om de verkiezingen zo vlot mogelijk te laten verlopen.

Verbeterplan

Algemeen

Naar aanleiding van de evaluatie is gestart met het doorvoeren van verbeterpunten.

- Er zijn extra potentiële locaties voor de verkiezingen benaderd om daarmee voldoende geschikte locaties te hebben zowel in aantal als qua invulling, met een betere spreiding over de gemeente.
- Op een aantal locaties worden meer stemhokjes geplaatst.
- Er worden stembiljetten besteld voor 100% van de kiesgerechtigden om de noodzaak tot herverdeling zoveel mogelijk te beperken.
- Er worden meer stembureauleden en tellers ingezet volgens een rooster zodat de inzetbaarheid hoog blijft.
- Er zijn extra stembussen aangekocht.
- Er wordt verder gezocht naar (innovatieve) hulpmiddelen. Zo wordt o.m. gekeken of het mogelijk is om met een druktemeter te gaan werken, dat tot betere spreiding van kiezers over de stemlocaties en minder wachtrijen kan zorgen.
- Ook wordt opnieuw gekeken naar de verbetering van de toegankelijkheid, samen met de werkgroep Toegankelijkheid en de voorzitters van de stembureaus.
- Bij toekomstige verkiezingen zullen we regelmatig overleggen plannen met de burgemeester om de voortgang van de voorbereidingen door te spreken. Voor de aankomende Tweede Kamer verkiezingen starten deze overleggen in september 2023.

Tweede Kamerverkiezingen

Onze oorspronkelijke planning in het verbetertraject was gericht op de verkiezingen in het voorjaar van 2024. Nu in november 2023 Tweede Kamerverkiezingen worden gehouden, is een versnelling nodig om alles goed te laten verlopen. De kosten van de verkiezingen vallen door de verbeteringen mogelijk wel iets hoger uit.